

Ilmub üks kord kuus alates 1993. aastast

ISSN 1406-0698

Tänases numbris :

┌	EESTI UUDISED	1
┌┌	PRAQIII uudised	2
┌┌┌	5 aastat EVS Teatajat	3
┌┌┌┌	Standardikomisjonis	4
┌┌┌┌┌	Mõtisklusi aastavahetusel	6
┌┌┌┌┌┌	Standardimisest 1997	6
┌┌┌┌┌┌┌	CEN/CENELEC/ETSI konverentsil	7
┌┌┌┌┌┌┌┌	Infotehnoloogia vahendite kasutamisest standardimises	12
┌┌┌┌┌┌┌┌┌	CEN UUDISED	15
┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌	ISO UUDISED	16
┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌	Detsembris saadud ISO standardid	16
┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌	IEC standardid	20
┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌	CEN standardid	21
┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌	Eesti standardite kavandid	33
┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌	Müügile saabunud	33
┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌┌	Registrisse kantud	33

Head Uut Aastat kõigile lugejatele!

EESTI UUDISED

- Käesolevaks ajaks on kõik Euroopa Liidu liikmed ratifitseerinud Eestiga sõlmitud Euroopa lepingu, mis peaks jõustuma 1. veebruarist 1998.
Euroopa lepingust käsitlevad standardimist artiklid 68 ja 75. Artiklis 68 on kokku lepitud seaduste lähendamises tehniliste normide ja standardite osas ning artiklis 75 erinevuste vähendamises standardite, tehniliste õigusaktide ja vastavushindamise protseduuride osas.
- Maailmapanga finantseerimisel on Eestis käivitatud projekt "Tehnilised normid ja standardid" Projekti eesmärgiks on koguda andmeid kaubandustõketena või kaubandust soodustavate teguritena toimivate tehniliste normide/standardite kvantitatiivse mõju kohta. Küsimustiku põhjal valmistatakse ette ülevaade kulutustest, mis on tingitud EL ja Eesti tehniliste normide ja standardite ühtlustamisest kaupade eksportimisel ja importimisel. Maailmapank saadab lähiajal välja küsimustikud 60 Eesti ettevõttele.
- 5. detsembril toimus hotelli Central konverentsikeskuses riigiametnikele seminar EL-ga liitumisläbirääkimiste protseduuridest. Osavõtjatele jagasid oma kogemusi Soome, Rootsi, Taani ja Norra EL-ga läbirääkimisdelegatsioonidesse kuulunud võtmeisikud.
- 12. detsembril toimus Toiduainete standardimise tehnilise komitee aastakoosolek. TK sekretär Lehti Redel tutvustas TK töötulemusi ning -kava järgmiseks aastaks. Arutati sensoorse analüüsi standardite vajadust ning kiideti heaks terve rea ISO toiduainete standardite eesti standarditeks ülevõtu ettepanekud. TK esimees Roland Ilp nentis heameelega komitee liikmete aktiivsust ja soovis edu järgmiseks aastaks.
- 16. detsembril toimus Päästeametis Tuletõrje- ja päästevahendite standardimise tehnilise komitee algatuskoosolek. TK kavatseb tegutseda tulekustutite, automaatsete tulekahjusignalisatsiooni- ja tulekustutussüsteemide standardimisel. TK asutamiskoosolek toimub 20. jaanuaril.
- EVS edastas oma arvamuse Telekommunikatsiooniseaduse eelnõu kohta selle kooskõlla viimiseks EL ja rahvusvaheliste standardimispõhimõtetega.

PRAQIII RAAMES

- 2-5. detsembril Kittiläs toimunud Euroopa neljandal isikukaitsevahendite alasel seminaril käisid Mart Kollom, Igor Stokozov ja Ants Vurma.
- 17. detsembril CEN/TK 127 Londonis nn “reaction to fire” problemaatikaga seotud katse- ja klassifitseerimisstandardite 31. töökoosolekul käis Päästeameti Tehnilise uurimiskeskuse direktor Anu Kuusk.
- 11-12. detsembril 1997 toimus *PRAQIII Liaison Committee* koosolekul Brüsselis osalesid Standardiameti peadirektor Arno Univer ja Majandusministeeriumi tööstuspoliitika osakonna juhataja Rünno Lumiste.

1998.a jätkuvad 1997.a pooleli jäänud projektid ning lisanduvad alljärgnevad **uued projektid**, mis on välja töötatud vastavalt abisaavate maade poolt esitatud taotlustele:

Tehniliste õigusaktide harmoniseerimise valdkonnas:

- Workshop’pide organiseerimine erinevates tootevaldkondades
- Ravimeid puudutava seadusandluse rakendamise organiseerimine

Kvaliteedi infrastruktuuri valdkonnas:

- Euroopa standardite kasutuselevõtu propageerimine
- Teiste akrediteerimisvaldkondade arendamine (EMAS, Riigihanked)
- Kvaliteedialane koolitus valitsusametnikele
- Laborid turumajanduses

Otse ettevõtetele suunatud projektid:

- Kvaliteedijuhtimine väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes
- Kvaliteediteadlikkus ettevõtte tasandil

Lähemat infot antud projektide (Work Plan 2:1998) kohta võib saada alates jaanuari teisest poolest PRAQIII Interneti koduleheküljelt http://www.mineco.ee/phare/praq_iii/

Fondid:

Jätakuvalt on võimalik PRAQ III kaudu toetada tehniliste õigusaktide ning nendega seotud dokumentatsiooni (juhised, reeglid, standardid jne) tõlkimist ning osalemist Euroopa kõrgetasemelistel üritustel: konverentsidel, tehniliste küsimuste lahendamiseks loodud komiteede istungjärgudel, workshop’pidel jne kvaliteedi infrastruktuuri kuuluvates valdkondades. Standardite osas on võimalik finantseerida Uue lähenemisviisi direktiive toetavate publitseeritud standardite ning EN 45 000, ISO 9000 ja EN 14 000 seeria standardite tõlkimist.

Jätakuvalt on võimalik taotleda ekspertabi *PRAQIII FAST* kaudu.

PRAQIII raames 1998.a. jaanuaris-märtsis toimuvad üritused:

Seminar: Vabatahtlik standardimine	(14-16. jaanuaril, Tallinnas, osalejad: tööstuse esindajad, 40 inimest)
Seminar: Halva kvaliteedi hind	(Veebruaris, Tartus, osalejad: 27 juhti ja spetsialisti 9-st pilootettevõttest)
Seminar: Terviklik kvaliteedijuhtimine	(Märtsis, Tallinnas, osalejad: tippjuhid, valitsusametnikud, 25 inimest)

Konverents: Turujäreelvalve

29-30. jaanuaril, Brüsselis (6 võtme-
positsioonil olevat tippametnikku)
(Mass, pikkus, elekter - märtsis)

Vastastikused võrdluskatsed:

5 AASTAT EVS TEATAJAT

Standardiameti väljaanne EVS Teataja on ilmunud juba 5 aastat, nii et esimene väike juubel.

Kui vaadata tagasi 5 aasta taha, tuleb kõigepealt meelde Standardiameti üks arvuti, mille taga oli alati järjekord ning algaja toimetaja, kes hakkas alust panema sellele väljaandele ning esimene 9 leheküljeline proovinumber, mida praegu on küll päris naljakas vaadata.

Sellest ajast on muutunud kõik: nii Standardiameti varustatus infotehnoloogia- vahenditega, arvutiprogrammid, kui ka Teataja sisu ning vormistus.

Et saada teada, kuidas lugejad Teatajat hindavad ja mida sellelt ootavad, oleme teinud 2 küsitlust.

Paar aastat tagasi tegime küsitluse otseselt EVS Teataja kohta, kuidas väljaanne vastab lugejate ootustele. Saadud ankeedivastustest selgus, et oleme õigel teel. Vajalikuks peeti kõiki Teataja rubriike, esitati ka omapoolseid ettepanekuid, mida jõudumööda oleme püüdnud arvestada. Rõõmu valmistas, et hinnati meie püüdeid aidata lugejail orienteeruda segases ja komplitseeritus üleminekuajas ühest standardimissüsteemist teise - läänemaailma vabatahtlikkuse standardimissüsteemi. Hea hinnangu Teatajale ja seal saadavale infole andis ka eelmisel aastal korraldatud arvamusküsitlus standardimise olukorra kohta Eestis. Just Teatajat peeti põhiliseks teabeallikaks ja oldi rahul seal avaldatava infoga.

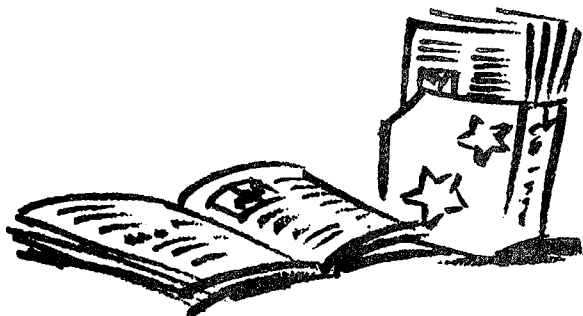
Loorberitele puhkama jääda me ei kavatse, tuleb käia sammu koos muutuva ajaga.

Eelkõige seisavad meie ees suured ülesanded seoses Eesti eelseisvate liitumisläbirääkimistega Euroopa Liiduga. Tahame anda veel rohkem infot standardimisalal Euroopas toimuvast, et Eesti saaks Euroopa turul võrdväärseks partneriks.

Euroopa turule pääsemisel ja seal püsimisel on oluline roll täita just kvaliteedi infrastruktuuril - standardimisel, metrooloogial, akrediteerimisel ja sertifitseerimisel. Suurema osa Teatajast võtavad enda alla standardimisküsimused.

Ent jõudumööda oleme püüdnud anda infot ka teiste suundade kohta - akrediteerimise ja metroologia uudiseid.

Siinkohal tahaks avaldada tänu nii kõigile Standardiameti oma töötajatele, ilma kelleleta ei oleks kindlasti Teatajat, eriti Teataja ristiemale Endla Sandbergile, ning Elvi Poomile raamatukogust, tänu kellele jõuavad teieni uute standardite loetelud, kui ka kaasalööjatele väljastpoolt: Lehti Redelile Toiduainetööstuse Liidust, Linda Mendelile Vetlaborist, Ivar Märtsionile ja Monika Oidile TTÜ-st, Anu Kuusele Päästeametist, Erich Asumäele Kvaliteediühingust, Taavi Valdlole Informaatikakeskusest. Välis- autoreid ei ole küll palju olnud, ent just viimane aasta oli selles suhtes murranguline

ning loodame, et algav aasta toob endaga kaasa hulganisti uusi autoreid. Mida laiem on meie autorite ring, seda huvitavamalt Teatajat me saame teha.

Rõõmuga peab märkima, et sellest aastast on meil ka palju uusi tellijaid. Tellijate arvu kasv võimaldaks meil Teatajat odavamalt teha. Praegu on tiraaž veel väike ja seetõttu on trükikulud suhteliselt suured. Nii trüki- kui postikulud on järjekindlalt igal aastal tõusnud, nii oleme pidanud ka Teataja tellimishinda tasapisi tõstma. Oleme küll püüdnud hoida seda madalal tasemel, et ükski soovija ei peaks rahapuudusel tellimusest loobuma.

Ülemöödunud aastal andsime teile võimaluse ka reklaami avaldamiseks. Näib aga, et eestlased on reklaamist üleküllastunud. Nagu vist isegi olete tähele pannud kasutasid seda pakkumist ära ainult AS Epeks ja 2 sertifitseerimisorganit - BVQI ja TÜV Nord Baltic.

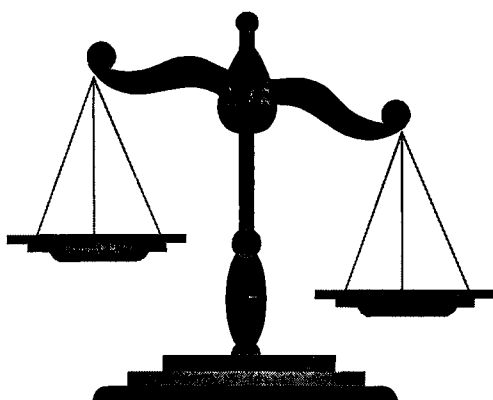
Kallid lugejad, ilma teieta ei oleks meie väljaannet. Ootame teie kirju ja ettepanekuid ja aktiivset kaastööd selle paremaks muutmiseks.

Soovime teile edu kõigis teie ettevõtmistes ja loodame teiega ka edaspidi jagada kõike uut, huvitavat ja vajalikku.

Parimate uusaastasoovidega
EVS Teataja toimetaja Anne Laimets

STANDARDIKOMISJONIS

11. detsembril toimunud Standardikomisjoni koosoleku protokollist

1 Eesti standardite kavandite arutelu

1.1 Tsemendi katsetamine. Osa 1: Tugevuse määramine.

1.2 Tsemendi katsetamine. Osa 2: Tsemendi keemiline analüüs.

1.3 Tsemendi katsetamine. Osa 7: Tsemendiproovide võtmise ja ettevalmistamise meetodid.

1.4 Tsemendi katsetamine. Osa 21: Tsemendi kloriidi-, süsinikdioksiidi- ja

leelisesisalduse määramine.

Kavandite esitaja: EVS/TK 2 "Tsement ja lubi".

Euroopa standardite EN 196-1, EN 196-2, EN 196-7 ja EN 196-21 ülevõtt.

OTSUSTATI: Kavandid heaks kiita. Viia sisse komisjoniliikmete poolt soovitatud keelelised ja toimetustuslikud parandused.

1.5 Mittepurustava katsetamise (NTD) personali kvalifitseerimine. Põhialused.

1.6 Keevitustööde koordineerimine. Ülesanded ja kohustused.

1.7 Keevituse kvaliteedinõuded. Metallide sulakeevitus. Osa 1: Valimise ja kasutamise juhised.

1.8 Keevituse kvaliteedinõuded. Metallide sulakeevitus. Osa 2: Laialdased kvaliteedinõuded.

1.9 Keevituse kvaliteedinõuded. Metallide sulakeevitus. Osa 3: Standardsed kvaliteedinõuded.

1.10 Keevituse kvaliteedinõuded. Metallide sulakeevitus. Osa 4: Elementaarsed kvaliteedinõuded.

Kavandite esitaja: Masinatööstuse Liit.

Euroopa standardite EN 473, EN 719, EN 729-1, EN 729-2, EN 729-3 ja EN 729-4 ülevõtt.

OTSUSTATI: Kavandid heaks kiita. Jälgida terminoloogiat ühtsust EN 45000 sarja standarditega.

2 Eesti standardite koostamisetpanekute arutelu.

2.1 Veega põrandaküte.

Ettepaneku esitaja: Eesti Toruliit.

Euroopa standardite kavandite prEN 1264-1, prEN 1264-2, prEN 1264-3 ja prEN 1264-4 avalikkusele kättesaadavaks tegemine.

OTSUSTATI: Kiita heaks EN 1264-1, EN 1264-2, EN 1264-3 ülevõtt Eesti standarditeks. Toetada nende standardite tõlkimist. prEN 1264-4 on Euroopa Standardikomitees hääletusstaadiumis. Selle ratifitseerimisel alustada ka selle ülevõtu ettevalmistamisega.

Soovitada kavandi nimetuseks "Vesipõrandaküte".

2.2 Betoonistandard

Ettepaneku esitaja: Eesti Ehitusettevõtjate Liit (moodustamisel betooni standardimise tehniline komitee).

prEN 206 avalikkusele kättesaadavaks tegemine.

Kavandi osas lõppenud arvamusküsitlus, ettevalmistamisel hääletamiseks.

OTSUSTATI: Oodata, kuni on kättesaadav prEN 206 hääletamiseks saadetakse versioon. Alustada võiks sellega liituvate väljaantud Euroopa standardite ettevalmistamisega, mis on toodud ettepanekule lisatud nimekirjas.

Komisjoniliikmed arutasid, mis kujul teha asjast huvitatutele kättesaadavaks veel kavandite staadiumis olevad Euroopa standardid. Kas kavandi tõlkena või eelstandardina vm kujul. Standardiametil soovitati uurida teiste riikide standardiorganite kogemusi.

3 Infotehnoloogia tehnilisele komiteele EVS/TK 4 registreerimistunnistuse kätteandmine.

Registreerimistunnistust olid tulnud vastu võtma tehnilise komitee esimees hr Jaak Tepandi ja sekretär hr Taavi Valdlo.

Standardiameti ja standardikomisjoni liikmete nimel andis tunnistuse kätte standardiosakonna juhataja Endla Sandberg ning soovis uuele tehnilisele komiteele jõudu ja edu standardite ettevalmistamisel.

Koos arutati mitmeid standardimise arenguga Eestis seotud küsimusi.

MÕTISKLUSI AASTAVAHETUSEL

Mööda on saanud järjekordne aasta Standardiameti tegevuses, sedapuhku juba kuues. Arvan, et kõikides töövaldkondades toimus edasimineku, kuid kindlasti jäi ka üht-teist tegemata. Üldisele arengule on tugevalt kaasa aidanud üritused, mis on toimunud PRAQIII ja Saksa abiprogrammide raames. Detailidesse laskumata võib öelda, et Standardiamet ja temaga koostöös olevad organisatsioonid on teinud just selle töö, mida rahalised ja inimressursid on võimaldanud. Tahaks loota, et tuleval aastal laieneb koostöö tööstus- ja äriühingudega. Nimelt sellises arengus näen ma põhilist võimalust Standardiameti tegevusvaldkondade edasise efektiivsuse ja tulemuslikkuse tõstmiseks.

Standardiameti organisatsioonilises struktuuris on 1998. aastal oodata muudatusi.

Aasta esimesel poolel viiakse tõenäoliselt läbi akrediteerimise ja metroloogia osakonna eraldamine EVS-ist ning selle liitmine Riigi Metroloogiakeskusega. Standardiamet jääb ülejäänud tegevussuundadega (standardimine, info, raamatukogu, PHARE programm) esialgu edasi tegutsema riigiasutusena.

Perspektiivselt peab aga suurenema majandusringkondade huvi standardimises. Sellelt pinnalt oleks reaalne

alustada ka standardiorganisatsiooni ümberkorraldamist eraõiguslikuks organisatsiooniks.

1998. a tegevuses peab eelkõige silmas pidama tegevusvaldkondade eurointegratsiooni kavasad, mis on seotud Euroopa Liiduga läbirääkimiste protsessiga. Loodame saada täiendavaid töökohti eurointegratsioonilase tegevuse tõhustamiseks. Jätkub töö seadusloome alal - mõõteseaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastusprotsess ning standardimisega seotud eelnõu ettevalmistamine töögrupi poolt.

Usun, et ka remont vanas majablokis aitab oluliselt kaasa töötingimuste parandamisele ja klientide paremale teenindamisele EVS-is.

Tunduvalt oleks vaja uuendada ja tõhustada Standardinõukogu tegevust, mis peaks olema üheks nurgakiviks uue organisatsiooni loomisprotsessis.

Seda põgusat mõtisklust lõpetades tahan tänada kõiki EVS töötajaid ja asjalikke koostööpartnereid tehtu eest ning soovida teile kõigile head isiklikku õnne ning edu Uueks Aastaks!

Arno Univer
EVS peadirektor

STANDARDIMISEST 1997

Mis tehtud, mis teoksil

- Ette valmistatud Standardiseaduse eelnõu, mis esitati Majandusministeeriumile mai lõpus 1997. Eelnõu kohta küsiti arvamust EL eksperdilt. Töö eelnõuga jätkub.
- Välja on antud 32 uut Eesti standardit, neist 20 on ülevõetud Euroopa standardid. Kokku on Eesti standardeid 201, sh ülevõetud Euroopa standardeid - 33.
- Regulaarselt ilmub EVS Teataja, kelle tellijate arv oli 160, kusjuures tellijate arv 1997.a suurenes.
- Ilmus esimene EVS käsiraamat "Standardite mõte ja kasutamine".

- Moodustati 2 uut tehnilist komiteed standardite ettevalmistamiseks EVS/TK 3 “Telekommunikatsioonitehnika” ja EVS/TK 4 “Infotehnoloogia”. Käesoleval ajal on 4 tehnilist komiteed.
- Osaletakse rahvusvahelise standardiorganisatsiooni ISO Standardikomitee tehniliste komiteede (ISO/JTC 1, ISO/TC 21, ISO/TC 23, ISO/TC 30, ISO/TC 34, ISO TC 47, ISO/TC 61, ISO/TC 176, ISO/TC 199, ISO/TC 190, ISO/TC 207, ISO/TC 213; ISO komiteedes: INFCO, CASCO, REMCO) ja Euroopa Standardikomitee CEN tehniliste komiteede (tuletõrje, tsement, toiduained) töös. Osalemine piirdub põhiliselt töömaterjalide saamisega. Tehniliste komiteede koosolekul on osaletud PRAQIII raames (CEN/TC 92, CEN/TC 51, ISO/TC 213).
- Saavutati Saksa abiprogrammi jätkumine aastateks 1997-1999, mis on juba käivitunud (seminarid jaanuaris, saadud andmebaasid). Ette valmistati PHARE rahvusliku programmi “Implementation of European Standards” tööprogramm, viiakse läbi koolitusüritusi standardimise alal PRAQIII raames. Alustatud on koostööd Taani Standardiinstituutiga.
- Osaleti Balti riikide mitte-tariifsete tollitõkete lepingu jt rahvusvaheliste lepingute ettevalmistamises.
- Aktsepteeriti WTO TBT lepingu lisa “Standardite koostamise, vastuvõtmise ja kohaldamise tegevusnormistik”.
- Oluliselt suurenes standardite müük.
- Koostati eurointegratsiooni kava standardimise osas 1998. aastaks.

1998

Tegevuse põhisuunad lähtuvad Euroopa lepingust, eelnevatest läbirääkimistest EL-ga ning WTO TBT lepingust, valitsuse tegevuse põhisuundadest ja eurointegratsiooni tegevuskavast.

- Standardimise õiguslike aluste väljatöötamine ning protseduurireeglite ümbervaatamine.
- PHARE rahvusliku programmi käivitamine.
- 1997.a. loetletud tööde jätkamine.

CEN/CENELEC/ETSI KONVERENTS

CEN/CENELEC/ETSI Conference “Regional/global standardization partnership or competition?; evolution of standardization structures” 12 - 13 November 1997 Brussels

Kolm Euroopa standardiorganisatsiooni: Euroopa Standardikomitee CEN, Euroopa Elektrotehnika Standardikomitee CENELEC ja Euroopa Telekommunikatsiooni Standardiinstituut ETSI korraldavad kord aastas koostöökonverentsi. Sel aastal oli organisaatoriks CEN ja kokku saadi Brüsselis. Saabunud oli ligi 200 osavõtjat Euroopast, Ameerikast,

Aasiast (põhiliselt Jaapanist) ja Austraalist. Jaapanlased olid kohal põhiliselt vaatlejatena, neid ei olnud esinejate hulgas ja ei võtnud nad ka osa debattidest. Seevastu näitasid erilist aktiivsust üles ameeriklased. Lisaks kahele ettekandele, kusjuures neist mõlemal oli oma istungil kandev roll, osalesid nad väga aktiivselt debattidel. Ida-Euroopa maad rohkem kuulasid,

vaid slovakiid püüdsid sõna sekka öelda.

Istungeid juhatas väga professionaalselt BBC ajakirjanik P. Hobday, kes väljaspool ajakirjanikutööd on nõutud konverentside juhataja nii inglise kui prantsuse keeles. Tänu temale töötas kogu saal kaasa ka selliste teemade juures, millega enamus varem polnud lähemalt kokku puutunud. Nähes huvi vaibumist elukeskkonda reguleerivate dokumentide võrdlusel küsis P. Hobday saalilt, kui paljud kuulajad on selle teemaga varem kokku puutunud. Tema palve peale kerkisid vaid mõned üksikud käed. Pärast kommentaari, et seda on näha jah, et 5% kuulab ja ülejäänud 95% mõtleb millestki muust, aktiveerusid kuulajad koheselt. Ta suutis mõlemal päeval hoida töötempot nii, et kuulajad ei väsinud vaid suutsid pidevalt ja pingsalt jälgida konverentsi tegevust ka siis, kui nad käsitletavas teemas end päris koduselt ei tundnud. Konverents jagunes neljaks istungiks:

1. Telekommunikatsioon
2. Elukeskkond
3. Ohutus
4. CEN ja CENELEC

Lõppistung

Esimese istungi teema oli: kaubanduse liberaliseerimine ning selle regionaalne ja globaalne mõju - telekommunikatsiooni liberaliseerimise WTO kokkulepe; ETSI vastukaja.

F. Arzano (*Ericsson SpA*, Itaalia) rääkis kuidas standarditega juhitakse telekommunikatsiooni turgu.

S. Debaille (*Arcome S.A.*, Prantsusmaa) ettekanne käsitles telekommunikatsioonivõrkude liberaliseerimist ja sellega kaasnevat standardimist.

Telekommunikatsiooniturul vaba konkurentsi võimaldamiseks liberaliseeritakse Euroopas 1. jaanuaril 1998 avalikud telefonivõrgud ja telekommunikatsiooni infrastruktuurid. Libera-

liseerimisega kaasnevad uued nõuded võrkudele ja teenustele. Ms S. Debaille tõstis esile kolm põhilist suunda, mis mõjutavad otseselt standardimise käsitlusala ja poliitikat, need on:

- Võrdne juurdepääs - Kandja valik;
- Võrkude omavaheline ühendamine;
- Numbrite siirdatavus (*portability*).

K.H. Rosenbrock (ETSI peadirektor) tutvustas ETSI-t ja tema tegevust.

ETSI-sse kuulub 550 liiget 45 maalt, neist 53% tootjaid, 16% võrguoperaatoreid, 10% administraatoreid, 6% kasutajaid, 14% teisi.

ETSI missioon on toota standardeid, mida nõuab turg; kindlustada Euroopa kaastöö rahvusvaheliste standardite koostamisel.

Globaalsel standardimisel on liialt palju suvandeid (options) ja ta ei ole piisavalt detailne, seetõttu on vajalik regionaalne standardimine.

Standardimisprotsessi kiirendamiseks muutis ETSI dokumentide heakskiidu ja väljaandmise korda ja tähtsusi. Kõik peale 1997 aasta 1. jaanuari töössevõetud standardid kannavad koostamise käigus järgmisi tähtsusi.

- TS - ETSI tehnopeetsifikaadid, mis on heakskiidetud tehnilise komitee poolt;
- ES - ETSI standardid, mis on heakskiidetud ETSI liikmete poolt;
- EN - Euroopa standardid (EN-id, telekommunikatsiooni seeriad), mis on rahvuslikult heakskiidetud.

Seega on ETSI loobunud oma standardite tähistamisel tähisest ETS ja asendanud selle EN-iga nii nagu on CEN-il ja CENELEC-il. Lähemalt võib muudatustest lugeda ETSI aastaaruandest. Paljudele küsimustele saab vastuse ETSI koduleheküljelt Internetis (www.etsi.fr&www.etsi.org), kust leiata ka küsimuste esitamise võimaluse ETSI infokeskusele (e-mail: infocentre@etsi.fr). Julgen soovitada, kuna olen neilt ise küsinud ja ammendava vastuse saanud.

Teise istungi teema oli elukeskkonna poliitikate mõju globaalsele ja regionaalsele kaubandusele;

EN ISO 14001 ja Euroopa nõukogu määruse (EMAS) võrdlus.

O.A. Dodds'i (*Northampton Borough Council, UK*) ettekanne selgitas teema esimest poolt. Elukeskkond on väga poliitiline subjekt ning samas ka tehniliselt keerukas ala. Paljud keskkonnajuhtimise vahendid alles arenevad välja. Aeg on raha ja vahepeal lähevad asjad hullemaks. Kuigi see on ahvatlev, ei tohi standardid siiski täielikult asendada seadusandlust.

Standardiorganisatsioonid peavad tegema märgatavalt rohkem (vabatahtlike) standardite eeliste propageerimiseks.

J Charm (*Allied Signal Co., USA*) ettekanne oli teema teiselt poolt ja sellest selgus, et ISO 14001 ja EMAS vahelised sarnasused on märksa suuremad kui nendevaheline erinevus. Ta rääkis ISO 14001 kasutamisest ja tähtsusest USA-s olles rahvusvahelise (mitte regionaalse) standardimise tuline pooldaja.

Dr M. Schemmer (*ABB Daimler-Benz Transportation GMBH, Saksamaa*), kes on ühtlasi CENELEC-i elukeskkonna standardimise töögrupi liige, rääkis oma ettekandes tööstusest ja tootmisprotsesside mõjust

elukeskkonnale, aga ka vastupidisest protsessist - keskkonna mõjust tootmisprotsessile.

Elukeskkonna standardimine läheb tulevikus mitut erinevat teed:

- Horisontaalstandardite koostamine. Need standardid peaksid määratlema elukeskkonna ja määrama kindlaks arvessevõetavad parameetrid. Standardid peaks koostatama ISO/IEC tasemel.
- Elektrotehniliste toodete elukeskkonna karakteristikuid peegeldav standardimine. Elektrotehnikas tuleb koostada süstemaatiline ülevaade kõigist tootestandarditest, et viia toodete elukeskkonna karakteristikud vastavusse horisontaalstandarditega. Eelistus antakse siingi rahvusvahelistele standarditele (nii nagu juba praegu on tootestandardite EMC (elektromagnetilise ühildatavuse) nõuete puhul.
- Toodete (nende tootmise ja kasutamise) elukeskkonna karakteristikute lisastandardid.

Kolmanda istungi teema oli ohutuse käsitlemise erinevad lähenemisviisid regioonides, eriti töötajate ja tarbijate ohutusega seonduvad probleemid. Kõik esinejad lähtusid loomulikult oma kompanii ja tegevusala huvidest ja probleemidest.

P. Bianchini (*Kone Elevators, Belgia*) rõhutas globaalse standardimis-lähenemisviisi vajadust ohutusele, liidestele ja keskkonnale.

E. Vardakas (Euroopa Komisjon - DGIII, Tööstus) rõhutas Uue lähenemisviisi tähtsust ühtsete ohutusstandardite kasutuselevõtmisel Euroopas. See on aidanud kaasa ühtse Euroopa turu kujunemisele ning andnud kaubanduspartneritele juurdepääsu Euroopa turule samadel tingimustel.

N.J. Betts (*Contingency Planning International, Austraalia*) tegeleb töötervishoiu ja ohutusstandardite

koostamisega. Ta põhjendas oma ettekandes, miks tööliste ja tarbijate ohutuse standardite globaliseerimine on sellistes maades nagu Austraalia tõsiselt raskendatud. Ta tõi esile valitsemise eripära (kehtib üheaegselt föderatsioon ja riigi seadusandlus) ja probleemid standardimise korralduses.

E. Storm (*Philips Sound & Vision*, Holland) esitas rahvusvahelise kompanii seisukohad selgitades globaalsete ohutusstandardite vajadust nii tootja kui tarbija seisukohalt. Standardimisprotsess peab muutuma globaalsemaks ja paindlikumaks.

Tööstus vajab ühte ohutusstandardit, mis oleks

- globaalne
- kuludelt efektiivne
- paindlik

ning kasutatav olemasolevatele audio-, video-, infotehnoloogia toodetele ja uuele toodangule, näiteks multimeedia valdkonnas.

Neljas istung algas CEN-i peasekretär G.J. Hongleri aruandega tehtud tööst. CEN avaldab 1997. aastal 850 standardit, järgmisel aastal on see arv oletatavasti 900. Ligikaudu 40 % EN standardite koguarvust (3500-st), mis saab kättesaadavaks aasta lõpuks, on ülevõetud ISO dokumendid. CEN teeb väga palju koostööd teiste standardiorganisatsioonidega nii Euroopas kui rahvusvahelisel tasandil. CEN, CENELEC ja ETSI koostöövad, see väljendub näiteks presidentide koostöögrupi JPG (*Joint Presidents Group*) loomises. 1997. aastal on kolme standardiorganisatsiooni presidendid kohtunud neli korda, neist kahel korral olid ühised istungid Euroopa Komisjoni eesistuja hr Bangemanniga. Teiste töövaldkondade seast võib esile tõsta koostööd infotehnoloogia valdkonnas. *EWOS (European Workshop for Open Systems)* on septembri lõpuks formaalselt seisma pannud oma tööde väljaandmise ja

edukalt integreeritud uude ühendusse CEN/ISSS. ISSS e. Information Society Standardization System on avatud kõigile asjastuhuvitatuile.

Lähemalt võib CEN-i tegevusest lugeda aastaaruandest.

Hongler tegi eelreklaami varsti avatavale CEN-i koduleheküljele Internetis.

CENELEC-i peasekretär J. Kestens tutvustas oma aruandes uusi töömeetodeid. Esimesena rõhutas ta töö elektroniseerimist CENELEC-is ja maailmas. Enam ei toimu standardite kavandamist, arutelu, hääletamist, vastuvõtmist ja avaldamist paberil, vaid kogu töö toimub arvutitega, disketilt disketile, võrgust võrku jne - töömeetodid peavad arenema ja käima ajaga kaasas. Praegu kulub standardite koostamisel väga palju aega ja raha töögruppide kooskäimisteks, eelpoolõeldu võimaldab standardite koostamist muuta kiiremaks ja odavamaks. Siiani ei ole Internetis CENELEC-i kodulehekülge, varsti on see tulekul. Ilmselt saab aadresse olema kaks, üks neist on vajalik tehniliseks tööks.

Teisena tõi Kestens esile kasvava vajaduse adekvaatsemate tööprotseduuride kasutuselevõtmise järele. Katseliselt on CENELEC viinud sisse uue dokumendina ES (Euroopa spetsifikatsiooni), mis avaldatakse töögrupi kokkuleppe (*Workshop Agreement*) alusel. See dokument on lisaks ENV-dele (eelstandardid) ja EN-idele (Euroopa standardid), millede koostamise, arutelu, hääletamise, vastuvõtmise jne reeglid jäävad endiseks. CENELEC-i aastaaruanne on samuti ilmunud ja annab organisatsiooni kohta põhjalikumate teavet.

Lõppistungit alustas U. Becker (*Federal Ministry for Labor and Social Affairs*, Saksamaa), tuletades meelde, et Euroopa Liidu liikmesriikide valitsustel lasub konstitutsiooniline